

nil quod in eo corrigeretur, sed quod discendo et imitando quisquam proveheretur, reperire potui. Magno, ut vere fateor, polletis ingenio, infinitam sermonis habetis suppellectilem, nil Latinius eloquentiæ vestræ, nil pulchrius, nil unquam legi dulcius. O felix Gallia, quæ tali illustratur doctore! Miror cur mihi imperito nulliusque momenti ac meriti flores eloquentiæ vestræ miseritis discernendos. Non debuissetis me annorum numero æstimare, nec sapientiam canis, sed canes sapientiæ reputare, Salomone testante: *Canis hominis prudentia ejus*. Permutatis in me rerum ordinem, et quod ego a vobis exigere debueram, sicuti et

A feci de virtutibus domini mei Sebastiani, vos quem pharum totius prudentiæ omnes mirantur Gallie. meam quantillitatem non dedignati estis expetere. Sed ignisco dignationi vestræ. Nostis exaltari, nostis et humiliari. Et Scriptura præcipit: *quanto magnus es, humilia te in omnibus*. Fecistis quidem hoc non necessitate, sed voluntate et ob genium nostri loci meoque amore. Obnixè deprecor uti mei silis memor inter orandum.

Huchaldo sopho sophia sit semper amica,
Huchaldus sophus sophiæ semper amicus.
Exposco hoc Odilo peccator cernuus ego.

ODILONIS MONACHI

SERMONES TRES

(Bibliotheca Floriacensis, tom. II, pag. 136-153).

SERMO DE SANCTO MEDARDO.

Operæ pretium est, fratres charissimi, ut in memoriam revocetur quo excellentiæ cultu et religionis propectu, locus beati Medardi per succedentia tempora effloruerit, et in servorum suorum hostes quanta interdum ultione ejus ira efferbuerit. Clotarius namque rex Francorum, benevolus erga obsequium et reverentiam sanctorum, quod ante mortem sanctissimo sponderat viro, post delibationem corporis illius, efficaci in quantum licuit administravit studio. Collectis enim necessariis in sumptus, ad perficiendum quæ vel regifico luxu, vel promptissima quorumcunque fidelium oblatione exhibita sunt, nobile templum construere, mira peritorum cepit latomorum arte. Hoc itaque subtili fundatum artificio, luculenti satis superque propectus ingenio, ad unguem in brevis temporis spatio perduxisset, nisi communis eum mortis sententia, heu proh dolor! rapuisset. Nam Turonis ad sanctum Martinum gratia pergens orationis, piis illum precibus ac muneribus placuit, circumquaque etiam posita monasteria præcordiali perlustrans voto, singulis prout visum est donaria distribuit, dictante Spiritu sancto. Regressus ergo in Gallias, venatum in Cotiæ saltu abierat; ibique valida febre correptus, corporis cepit destitui viribus. Inde ad Compendium villam reductus, viamque humanæ carnis ingressus, regni reliquit habenas, qui suæ ditioni exteras quoque nationes subjugaverat: Cujus corpus suorum officii, funebri triumpho Suessionicæ illatum est civitati; et in eadem quam cœperat, necdum finierat basilica, condigna ante sanctum Dei tumulatum reverentia. Hujusmodi quippe habere debuit sepulturam, qui in eo stabilem suæ mentis deflexerat anchoram;

A quatenus ab illo nec morte posset dissolvi, quem in vita unico semper affectu habuit. Decessu autem illius lugubri, gravissimo omnis Gallia mœrore infremuit, et opus illud egregium, permutatione regalis sceptri, elanguit suspensum. Sed sicut malæ soboles, actiones malorum parentes imitantes, ad reatum eorum, paternæ existunt prævaricationis hæredes; ita boni filii, ex bonis procreati parentibus, ad laudem illorum, omnibus excrescunt virtutibus. Sigebertus ejusdem filius Clotarii, patri unanimi Francorum consensu in regnum successit; studiosus divinæ religionis fundator, sicut indefessus Christianæ professionis æmulator. Hic intimo cordis provocatus zelo, eodem quo et pater erga sanctum Dei amoris flagravat incendio, et opus quod illius morte fuerat interruptum, pietatis studio, prospere usque ad ipsum perduxit fastigium. Quod scilicet cœnobium, utrobique miranda sui habitudine conspicuum, interius ordine simul et religione cleri, decenter adornavit; exterius vero prædiorum suorum delegationibus, solemniter ampliavit, feliciter extulit, strenue provexit. Deinde fraternæ inhians neci, cum in Tornaco civitate Chilpericum obsidere, præparatis disponderet insidiis, versutia Fredegundis uxoris suæ regimini terminum imposuit, pariter et vitæ; gladium enim quem fratri intentaverat, in sua versa vice retorsit viscera; et inde protinus interiit, unde cæca mente ulterius insidiabatur sanguini. Hunc enim Teruennaenses gemini tyrones, fraudulentè super se in regem elevare stimulantes, spiculis repente improvisum vibraverunt per latera, et invitam evomere ipsi pariter procumbentes compulerunt animam. Cujus corpus pretiosis vestibus involutum, Lambris est eum ingenti suorum mœrore perlatum, et postea in eadem quam mirifice construxerat basi-

ica, juxta paternum latus magna reconditum gloria. Hæc est nempe illa sublimis regia, nobilitate sui præstans et operis subtilitate inclyta, quæ in suo solido tandiu perstitit statu, quousque paternam monarchiam Ludovicus suscepit Augustus. Quo vicem suam agente in sceptris, qui eadem a interioris atrii claudebatur angustiis, ita est a fundamento diruta, ut lapis super lapidem, in tota illa nequaquam relinqueretur fabrica. Non idem gloriosus Cæsar, virtutifera beati Sebastiani martyris membra eidem jamdudum loco invexerat, et ideo divina virtus promptior ad medendum quibusque patebat debilibus. Propter concursum ergo insolitamque populi frequentiam, quæ quotidie ob innumera mirabilia meritis ejuslem exhibita martyris accrescebat, præfatus princeps eandem priorem funditus evertit domum, quod minime esset capax populorum, ad tantum spectaculum undique confluentium. Unde ex ipsis infinitæ oblationis expensis, aliud templum multo majoris adorsus est quantitatis, omnibus idoneum supervenientibus: cujus scilicet omnes cohibere posset ambitus. Quod cum omnium decus virtutum obtineret, totiusque schema dignitatis et gloriæ prætenderet: nulli exstitit inferius, dum universis elegantia sui esse claruit superius. Hæc, inquam, domus a Marcommannis olim exusta, ab illius maxima ex parte honorum decidit gradibus quibus constabat, et quasi ad posteriorum dedecus, solum superstes relictus est immensus congestorum lapidum acervus. Hæc etiam istis hodiernis superest temporibus, quæ tribus dimensa intervallis, vastam sui corporis quantitatem præfert omnibus. Testitudine videlicet eminens, longitudine vero atque latitudine plurimum excellens. Processu itaque temporis, cum jam idem locus foret insignis, post venerabilis viri Ansberti decessum, qui eidem præfuerat cœnobio, Warimburtus ejusdem loci primatum suæ tyrannidi rexit subactum. Defuncto autem Drausione SueSSIONICÆ urbis pontifice, apud regem pecuniæ magnitudine, et amicorum obtinuit intercessione, ut et pontificatus dignitatem administraret, nec tamen aliquo modo pristini officium prioratus amitteret. Erat enim in curia frequens, et plurimum inter regis domesticos valens: unde tametsi difficulter, tamen suæ cupiditatis effectum obtinuit efficaciter. Utrisque ergo prælatus gregibus, astutam vapidam servabat sub pectore vulpem, illos districtius æquitatis agens ratione, quibus in ovina prius subdole præfuerat veste. Nam cum hos a sæcularibus tutari debuisset impedimentis, sæcularibus sine cessatione provocabat irritamentis, continuas infligens querimonias, quas defendere justitiæ auctoritate debuisset, inflictas. Siquidem quæ illorum suppetebant victui diripiens, et in suos necessaria illis usus retorquens, instanter profligabat bona quæ veri sacerdotis clypeo virtutis oppugnat tutela. At illi quibus ingerebatur calumnia, illata damna et opprobria non æqua perferebant patientia, ignari quo pacto illi resisterent, cujus gravissimum

A in miserrima subjectione jugum suscepissent. Igitur spatiosus regalis prædii fundus Matwallie qui quasi *Bona-vallis* interpretatur non ex Latina atque Britannica, cui finitimus est, lingua, sed ex ubertatis abundantia plenæque fertilitatis copia. Sicut enim territorio diffunditur, ita ampla marsupia debito complet censu, quia dum id latum extenditur cespitem, frequentem immense possessionis præfert cultorem. Hunc Sigibertus rex Francorum, spectabilis præcedentium pietate regum inter multa collata beneficia, perpetim sancto Medardo possidendum delegaverat. Cujus quia Cenomanico pago adjacet terminus, proculque dividitur a SueSSIONICIS finibus, difficillimum videbatur esse officialibus, infinitos ad monasterium sumptus conducere. Ideo annuales ejus redditus per singulos certatim annos distrahebantur, eorumque pretia in diversa monachis distribuebantur. Nam salis et mellis species, et aliæ quæ facilius deduci possent inde emebantur utilitates, taliterque onusta plurima ad cœnobium plaustris devehebantur dolia. Hoc Warimburtus considerans, obvius captata opportunitate cum superbia ibat; et irreverens ac lubricus, onerata plaustra ad propria suis deducebat exsultantibus. Illi vero induebantur confusione, qui concessa superno munere privabantur possessione; et per acerrima impropria, profunda ab imo pectoris multoties trahebant suspiria. Factum est ergo quadam vice, dum exterioribus carnifer studeret curis inhiare, ut explorata fratres ejus absentia, hæc eadem venientia in suas audacter diverterent et reconderent apothecas. Quod ille audiens, factumque nimium ægre ferens, in iram continuo exarsit, et præsumptuosam eandem temeritatem, condigna interminatus est sententia plecti. Turbati e contra fratres, ad orationum præsidia se contulerunt unanimes, et triduanum agentes jejunium, precibus ac lacrymis supernum constanter implorabant auxilium. Quo tempore nulla in choro vox audiebatur, sed constitutis tantum horis, psallentium labia movebantur, dum sub silentio ac lugubri, percurrerentur omnia: quæ decore Ecclesiæ excellenter devotio instituit Christiana. Sed hæc res in oculis tyranni, invidiæ, odii et discordiæ seminarium maxime exstitit, indeque doloris sumpsit supplementum, unde ei respirationis provenire debuisset incrementum. Quid multis immoror? Tandem in sedem rediit, ac si ultionem de prævaricatoribus præve exacturus consuetudinis, primoque surgens dileculo, cum valida manu ad locum venit, concitato spiritu pariter et animo. Deinde comitibus regiam pulsantibus, nemo, clausis diligenter januis, responsum dedit interius, quia per procacem episcopum, omnes in commune promissum sibi metuebant exitium. Ille vero accedens propius, easdem januas crebris pulsabat ictibus, portas simul collidens, et acrius fortiter valvas, iracundia plenus concutiens. Ad hæc ædituorum unus, minus provide arreptis templi clavibus, ei processit obvius. Itaque, recessis ostiis, vir sanguineus cum spiritu introivit fororis. Nam mox sublata alius dextera, aperiente

tis capiti tam valide illisit ferulam, ut totus sanguine cruentatus, lividam faciem et fœdata ora ad ingens referret dedecus. Unde ut erat mœrens, imprecatus est ex animo, quod cœlestis protinus clementia evidenti declaravit iudicio. Quoniam ille non tulit impune, quod in servum Dei nimis crudeli injectus est examinatione. Nam proterve pergens oratum, vix poplitem flexerat ante Sancta sanctorum, et ecce contigit divinitus quod cuncta illius interiora proruperunt per alvi secreta, et super pavementum sunt effusa, qui sicut immunis pietate, procul dubio vacuus remansit et ventre, exitusque testimonium perhibuit, quod sacerdotis vita longe sacerdotii merito impar fuit. Cujus corpore extra templi limen ejecto, reliqua quoque spurcitia fidelium eliminata est obsequio, et ille locum sepulture in cœmeterio, quo dignus fuit, exhausti corporis habuit humatione. Hinc pastores animarum metuant, ne deterior eos aliquando pœna involvat, et cum discretionem præesse discant subditis, ne forte subditi extra discretionem, effectu careant salutis. Cum enim homini adprime in vita utile sit, ut *ne quid nimis*, liquide claret quod disciplinam hæc debent cautela moderari, ut timor nequitiam compescat, et amor justitiam exercendo provehat. Ita successus proficiet subjectorum, et profectus revera exaggerabitur præsentium, eruntque omnia in omnibus, quatenus æque omnipotens Deus honorificetur ab omnibus. Meminerint quoque rectores Ecclesiæ ne peccata populi assuescant concedere, et illorum rapiant substantiam, pro quibus ponere debent, si necessitas exigit, et animam. Pro ovibus etiam Christi, terrena omnino debet facultas distribui, ne dum sua illis auferantur, quibus corpora in divinæ servitutis tyrocinio vegetantur. Qui ergo pro commissis non dat terrenam substantiam, nec pro eisdem aliquando dabit animam suam, cum a primo minimo perveniat ad extremum majus, et postremum majus nemo apprehendat, nisi prius primum minimum exerceat. Sacerdotes vero Dei verbo semper et opere oportet informari, quo etsi sit qui bona proferat, consequenter tamen non desit, qui imitari studeat. Sed qui aliena diripit, pastoris pro certo officium amittit, et inde reprobus, a recto veritatis tramite fit devius. Igitur nec subjectos subjectio conterat, nec prælatos excelsior locus extollat, sed isti humiliter vice filiorum parent, illi vero loco patrum, temperanter quæ præcipienda sunt præcipiant. Si res prælati sese aliter habuerint cujuscunque, ille procul dubio Guarimbertus erit, qui in causis subditorum, animi motum, non dilectionis consideravit affectum. Enimvero de principalibus beati Medardi gestis, aliqua scriptoris compendiosa oratio perstrinxit, quæque in his et in illis potuit reperire, in unius congeriem quantitatis coacervare, moderata institit brevitate. Nam præelara ipsius vita, angusta olim fuerat ratione inclusa, virtutumque ejusdem insignia, cum translatione corporis quadam propemodum infantia, vilibus exaravit schedulis. Cum ergo succincta

A esset Fortunati auctoritas et negligenter habita legentibus displiceret, potestas utroque ex præcepto obedientiæ opuscula una coire scriptoris et cohærere fecit harmonia. Justum quippe videbatur esse, ut suæ servitutis debitum persolveret saltem ex officio linguæ, quatenus beati viri præconia quodam glutine compacta, et honestate digesta, paulo prolixior dilucidiorque expediret sententia. Nec in aliquo illi voluit viro derogare, qui ejusdem Patris vitam, metro jamdudum et arctissima edidit oratione, sed quæ ille ac si in transitu tetigit, hæc iste dilatare calamo, operæ pretium duxit. Quæ vero perfectus orator in relatione præterit, hæc iste novus relator posteris tradere ad notitiam procuravit, haud suis commentis extorta, verumque veteribus antiquorum utcunque cartulis inserta. Rationi ergo videtur, fratres, congruere, ut tanti patroni merita dignis mecum studeatis laudibus efferre, qui cum habeat domum non manufactam, sed æternam in cœlis temporalem tamen aulam reliquis sublimiorem semper habuit in terris et uti suos ab invisibilium impetu hostium custodit, ita ab incursione visibilium sæpe suæ intercessionis ope defendit; eosque in cœlesti secum amplectitur tabernaculo, quibus pastoralem diligentiam in præsentem adhibet sæculo. Ipse namque familiam Dei, inter naufragia gubernat fluctuantis oceani, ne navim nostram procella tempestatis abripiat: aut in æternam prædam, pirata crudelis abrepat. Quam nimirum familiam, ab illo olim suscepit regendam, qui suis discipulis, ac per hoc fidelibus cunctis ait: *Quis putas est fidelis servus et prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram* (Matth. xxiv, 45). Hinc Apostolus dicit: *Unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei* (Rom. xii, 3). Quod ergo *tritici mensuram* Christus nuncupat, ipsam *mensuram fidei* Paulus appellat, ut intelligatur, nihil aliud esse spiritale triticum, nisi Christianæ fidei venerabile sacramentum. Quapropter, fratres, ubi thesaurus noster est, ibi studeat et cor nostrum esse quatenus ad amorem supernæ sortis anhelemus: ad quam beatum patronum nostrum jam pervenisse confidimus. Itaque æternis admixtus civibus, divinam exoret clementiam pro nostris reatibus; illumque nobis faciat placabilem cujus sempiterna gloria per continuam fruitur visionem. Sed ad hæc agenda, suæ misericordiæ manum Unigenitus Dei inferat, cujus regnum et imperium solide subsistit et permanet, in sæcula sæculorum. Amen.

11

DE SS MEDARDO ET GILDARDO.

Sanctorum confessorum gloria, per condigna, dilectissimi fratres, exaggeranda præconia, illique in laudis promovendi sunt titulum, qui Christo semper confitendo, verum perhibuerunt testimonium. Cum enim minina de eo denuntiarent, maxima autem constanti animo prædicarent, in uno quidem angeli,

in altero vero digne nuncupari meruerunt archan-
geli. Et quia Apostulus ait: *Templum Dei sanctum,*
quod estis vos (I Cor. iii, 17). Cujus facti sunt
templum, ipsius procul dubio ara et regula existi-
terunt sacerdotium. Nam in illa regis æterni men-
sa, placationis immolantes et expiationis hostiam,
per vota piæ confessionis, sæpe gratum Deo sacri-
ficium humanæ obtulerunt reconciliationis. Unde
et in munere virtutis vim obligationis potestatem-
que obtinuerunt solutionis, ut quod eorum sede-
ret arbitrio, rarum per divinam auctoritatem esset
in cælo. Pro talibus ergo meritorum prærogativis,
jure in titulum promovendi sunt laudis, quos pro
sui nominis confessione, amoris intimi privilegio
donavit ipse Rex justitiæ. Sed illi Dominum vere
amant, quorum mentem delectatio prava ex con-
sensu non superat, qui etiam eo ad amorem ejus
inealescunt, quo cedere clandestinis imminentium
tentationum subreptionibus nesciunt. Siquidem in-
dissociabiliter accensi, cælestibus merito inter
cherubim et seraphim numeros deputantur, ibi-
que sortem suæ accipiunt vocationis, ubi continuæ
contemplationis studio, anchoram defigunt men-
tis. Cujus perfectionis culmen, dum beati confes-
sores attingere deliberarent, studuerunt nil in hoc
mundo appetere, verum solum conditoris sui desi-
derio ardentem inhiare. Terrenis quippe abrenun-
tiantes concupiscentiis, carnalibus omnimode se-
metipsos crucifixerunt lasciviis, quo sua membra
hostiam offerrent viventem, sanctam Deoque per
rationabile obsequium placentem (*Phil. iv, 18*). Et
quia noluerunt huic sæculo conformari, sed con-
stanter in novitate sensus sui institerunt informari,
secundum interiorem ambulantes hominem
(*Rom. xii, 2*), sanctis incitati sunt successibus de
virtute in virtutem. Ad illum enim indesinenter
anhelant, cui devotis mentibus usquequaque in-
hæserunt, quia pennas assumpserant tanquam
columbæ, per quas volare ad cælestia possent et
requiescere. Dominum itaque vere amaverunt,
cujus mandata et præcepta custodierunt, quatenus
ab ejus divelli amore, nec in ipsa possent etiam
cum effervesceret, tentationum inflictione. Cum
autem Veritas dicat: *Sint lumbi vestri præcincti,*
et lucernæ ardentes in manibus vestris (Luc. xii,
35). O quot sibi cruces consciverunt, qui in suo
corpore luxuriæ fluxum edomare potuerunt! Sine
ferro etenim, longum martyrium in suis pertulerunt
membris, ut quod sanguinis non contulerat
effusio, conferret etiam proluxa in attritione flagelli
membrorum vexatio. Ac primum illis in tenacitate
cibus et in.... erat potus, cum indicta parcimonia
in utroque, veluti line, Cerere et Libero, Venerem
constare frigere. Pallida ora præ nimis trahebant
jejuniis, setiger habitus situm induxerat Ethyopi-
cæ cutis, et in vigiliis constans erat animus, ne
mens Deo devota vacabat ab orationibus. Præcinctos
quoque lumbos habebant, carnis luxuriam
cohibentes per continentiam, et lucernas ardentes
tenebant in manibus suis, per bona opera, lucis
exempla monstrantes proximis. Cumque nec ca-

stas magna sine bono opere nec opus bonum
sit aliquid sine castitate, utrumque lamen agebant
per discretionem, ne appetitus laudis animi ad
alia tendentis frangeret intentionem. Præcinctis
igitur lumbis, lucernas ardentes tenebant in ma-
nibus suis, quatenus et munditia castitatis esset in
corpore, et palam ipsum lumen veritatis claresce-
ret in operatione.

Inter hos sane magnæ venerationis viros, beatos
Medardum et Gildardum esse novimus egregios,
qui serpentine prudentiæ astutiam, et columbinæ
simplicitatis piæ æmulati sunt innocentiam. Ho-
rum unus premebat vitia, alter vero virtutum
illibata servabat jura: et cautela utriusque fer-
mentum malitiæ et nequitiae solerter noverat ca-
vere. Per hoc in errantes invehebantur, sed per
illud invectionis suæ habenas moderabantur; quia
cum in ore sonaret correctio, nullatenus tamen in
corde paterna dormitabat oratio. Nam dum cen-
sura suam teneret rigorem, levitas quoque cordis
prætebat mansuetudinem, et quod istius erase-
rat lima, illius per compassionis gratiam tempe-
rando curabat litura. Hinc ex judicio justæ ex-
aminationis, facti sunt evidenter throni sui condi-
toris, per quos et sancta Ecclesia regeretur, et
plerumque de suis infirmis actibus, etiam electi
judicabantur. Ergo quod unius exauit vigor, hoc
in eis moderati alterius non destitit tepor, dum
columbæ simplicitatem astutia serpentis accende-
ret, et astutiam serpentis columbæ simplicitas
temperaret.

Subnixi vero voluntate bona, quibuscunque in
tribulationis succurrebant angustia, et qualibet
affectis calamitate opem suæ consolationis, in-
clyta adhibebant miseratione. Quod enim sibi
ipsis, hoc proculdubio imputabant aliis, nec
præjudicabant in aliquo, qui omnibus omnia facti
fuerant evidenti salutis judicio. Nam aliena damna,
ac si propria conquerebantur fore incommoda,
quibus detrimenta aliorum jam annuente Deo,
multarum pepererant incrementa virtutum. Sed
et renuebant inferre quod sibi inferri nullus
cupiebant exactione, nec negabant alteri quod
suæ consultum esse providebant, et proficuum
utilitati. Cumque in Deo amicum et inimicum
diligenter, propter Deum, dilectione Dei vige-
bant ac proximi, ubi prophetarum plenitudo et
totius summa legis consistit. Quo nimirum holo-
causto, nil unquam offertur locupletius Deo;
quando per hoc quod illi immolat, bene semet-
ipsam anima in ara cordis mactat. Itaque ex bo-
næ voluntatis studio, semper placere scrutatori
cordium curaverunt altissimo; cum de se humilis
sentirent qui aliquando extra se fortia et sublimia
egissent.

Quin vero sermo propheticus ait interea de ta-
libus: *Qui sunt illi qui ut nubes volant, et quasi*
columbæ ad fenestras suas (Isa. lx, 8). Beati quippe
isli confessores, ore semper manumque cælibes, sacri
verbi eloquio torrebant, signis per crebra experi-
menta, virtutibusque coruscabant. Et quia eos se-

blimis vita sanctaque a terrenis contagiis prædicatio suspenderat, et nubes erant volantes, et ad supernarum etiam virtutum deificas congruebant distinctiones. Cumque malignos spiritus de obsessis corporibus fugerent, eosque virtute orationis et vi acceptæ potestatis expellerent, celestibus revera potestatibus assignari merebantur, et admitti crebris dæmonum expulsionibus. Qui bonis effecti meliores, ac per hoc electis fratribus principantes, inter numeros principatum ad æterni principatus sedem congruebant pariter et locum. Sed nec in felle amaritudinis, nec in obligatione reperti sunt iniquitatis; qui dum feliciter viverent Christo mortui erant per abrenuntiationem carnalium et huic mundo. Cumque terrena mente transcenderent, et ante se cordis eorum oculi semper intenderent, et eis subjecta foris serviebant, quatenus nunquam cordi obsisterent, transitoria quæ conspiciabant. Igitur ut nubes volantes erant, et quasi columbæ ad fenestras suas, qui caduca simplici considerantes oculo, nullius ad hæc movebantur aut trahebantur rapinæ desiderio.

Hi autem uno gemini ortu, paresque unius sanctitatis effulserunt provectu; et sicut eos ortus æquales, ita optimus vitæ cursus in bonitate formavit unanimes. Verumtamen in materno jam utero mundi, imparis vitæ legentur sorte distributi, utcumque allegoriæ subesset, uterque tamen qualitate meriti et gratia discreparet. Unus enim simplex fuit habitans in tabernaculis, et alter sæcularem militiam exercuit in armis ac per hoc iste electus, ille autem omnino apostata factus est et reprobus. Beatos vero Medardum et Gildardum unus quidem ortus effudit in mundum, sed quibus exordium una contulit nativitas, eadem in sanctitate et magnificentia applausit libertas. Nam sub unius horæ editos articulo, una in fide tenuit confessio; eosque virtus socios reddidit, quos natura in momento temporis geminos protulit. Dum ergo tales enituerunt, parentibus conformes se in bonis exhibuerunt actionibus. Et quos mundus cœvos habuit, conscios pietatis opere sinus Ecclesiæ matris aluit.

Illud vero in his spectabile omnibusque constat sæculis memorabile, quod una consecrationis suæ gloriam, unaque pontificalem in prælatione fidelium adepti sunt cathedram. Sicut enim par carnalis editio, ita eis par spiritualis provenit consecratio, et in benedictione claruerunt pares, qui in cunctis justitiæ generibus, nullatenus claruerunt impares. Ambo quippe pari conditione sanctificati, ambo sunt æqua sorte consecrati et divino delibuti chrismate, qui animas suscepturi erant, sacrosancto defecandas baptismate. Ambos una hora veros Dei præsules; ambos una eademque dies egregios creavit pontifices, et vera statuit mundi lumina solari orbe lucidiora, et lunari lampade splendidiora. Unus quidem horum Noviomagensis episcopus, alter vero Rothomagensis subrogatus est archiepiscopus; sicque suffraganei vicem, ille autem ad sublimioris officii testimonium, metropolitani obtinuit sedem,

A horum ductu ætherea panditur regia, horum verbo fidelibus cœlestis patet janua: *Tum per eos regnum cœlorum vira patitur* et violenti quotidie per pœnitentiæ remedia, *rapiunt illud* (Matth. 11, 12). Ad episcopatus itaque communiter promoti officium, communiter etiam sacri regionis susceperunt locum, quatenus quos communiter una conjunxerat fides, communiter quoque in eodem regimine una eademque connecteret dies.

Ad augmentum nihilominus gloriæ accidit, quod audire diligenter vestra charitas velit. Beatos confessores indifferenter exemptos mundo, indifferenterque gloria et honore coronatos esse in cœlo. Hinc finito pariter cursus sui agone, pariter de cœnulentia mundi voragine, pariter de carnis ergastulo evulsi, pariterque laboris sui æterno consolati sunt præmio. O quam pium spectaculum! O quam mirabile est in istis pietatis iudicium! simul namque concepti et geniti, simulque sunt fidei primitiis nubili, simul salutaris baptismatis sacramentum, simulque fortissimum divinæ militiæ sumpserunt tyrocinium. Simul apostolica benedictione insigniti, simulque sunt pontificalibus infulis redimiti, simul ad patrium emissi regimen, simulque subditis facti sunt speculum et specimen. Simul pastoralis officii peregerunt curam, simulque super Dominicam laboraverunt pecuniæ, simul fideles exstiterunt in commisso, simulque geminatum lucrum de accepto retulerunt talento. Simul lethale mortis persolverunt debitum, simulque ad æternum pervenerunt regnum, simul clarissimi exstiterunt victores, simulque ad æternam gloriam suscepti sunt triumphantes; simul igitur terrenis rebus eximii, simulque cœlestibus meruerunt inseri, simul quæque corruptibilia evaserunt, simulque incorruptibilia perennis vitæ gaudia subierunt.

Præterea Junctis geminatisque meritis, festivum instituerunt diem magnæ celebritatis, angelicis nimirum spiritibus semper venerandam, Christocolis itidem populis ubivis locorum præcordialiter recolendum. Omnes enim indesinenter debemus recolere, et incessanter ad mentis oculos revocare horum mens in quanto culmine steterit; que perfectum bonum perfecte reperiens, perfecte denique tenuerit. Quid enim est eo perfectius, cui nec minus adjacet, nec majus, qui nec in quo minuitur novit, nec unquam quo crescat recipit, neque per initium nascitur, neque aliquo finitimi temporis termino angustatur? Deus quippe semper est habet, dum esse suum proprium possidet, sicut et ei essentialiter inest quod bonus, summus, ineffabilis, et incircumscribitus spiritus est. Hunc autem plene et perfecte habere, perfecte constat et sine fine vivere, quia ipse vita est omnium: vivus scilicet paucis et æternus cibus angelorum. Ergo ad hunc beati confessores cum celebri perfectionis triumpho pervenientes, ingens gaudium super is intulerunt civibus; et solemnem lætitiæ omnibus adhibuerunt eorum festa recolentibus. Inter hæc nos etiam oportet scire, ut maneat jugiter alta

repositum mente, quod a terra suscitavit inopes et de stercore divina clementia erexit pauperes (*Psal.* cxii, 7, 8). Pauperes quippe spiritu facti sunt, quatenus indeficientibus perpetim gazis ditarentur. Quoniam in eis illa exstitit paupertas, quam non facultatum indigentia, sed animorum commendat humilitas. Unde margaritæ quæ squalebant in sterquilinio, jam assumptæ positæque sunt in cælestis regis ornamento. Jam inter supernos cives emicant, jam inter ignitos illos lapides æterni diadematis coruscant. Nam in terra prius corruptibiles, jam in cælo angelorum existunt cohæredes, rapientesque de carne tropeum, intima Conditoris sui visione perfruuntur in perpetuum. Sed et exspoliatioe sui corporis, immortale compendium mercati sunt regni cælestis; et deposita terrena sarcina, induti sunt candida æternæ immortalitatis stola. Quorum caro dum resolvitur in pulverem, ad cælestem anima invehitur requiem. Ubi in illis æternisque pascuis, de æternitatis gloria fulciantur cum omnibus sanctis. Itaque suos mersos in infimis, de lacu miseriæ eripiens, et de luto fœcis, a terra Dominus suscitavit inopes, et de stercore divina clementia beatos eripit pauperes.

Cæterum ad ea quæ proposuimus, si spes nostras jam animosque excitemus, aspiciamus quo gressum fixerunt animi, quatenus passibus amoris mereamur vestigia imitari. Eloquar, an sileam? Prudentiæ subnixi robore, justitiæque hinc inde vallati munimine, prudenti cautela, sequenda tenuerunt omnia, et justo examine, versuta callidi hostis subegerunt argumenta. In suis vero temperati moribus, temperantiæ moderamentum totis assumpserunt viribus, fortesque in adversis et prosperis, contra cuncta adversantia, arripuerunt arma fortitudinis. Sed et humilitatis ima sectando, per vitæ vias constanti incesserunt animo. Et magna patientiæ præbendo exempla, in ipso veritatis tramite inflexibili perstiterunt constantia. Mansuetudinis denique virtute solidati, mansuete levissimum jugum portaverunt Christi, et in opere servaverunt modestiam, quam in corde habebant veluti cognatam et amicam. Unde necesse est, fratres charissimi, quo talibus muniamur armis fidei, per quæ beati isti confessores, amici Dei et clarissimi esse meruerunt triumphatores. Supplici voto tantos veneremur viros, omnifaria laude et honore dignissimos, quo per venerabilia eorum suffragia, paradisiacæ amenitatis gaudia, in illa cælestia obtineamus tripudia. Igitur aspiciamus quo gressum fixerunt animi, quatenus mereamur eorum vestigia sequi, præstante piissimi Redemptoris gratia. Amen.

III.

DE SANCTO MEDARDO.

Beatissimi Medardi antistitis vitam quæ per universum orbem virtutum propalatur insigniis, nequivimus silentio præterire; quamvis non valemus gestorum cuncta perstringere. Et quia solemnitatis ejus diem veneratione perspicuam, omnium popu-

lorum catervas quotannis expetere, depositionis suæ commemoratio principalis invitat; crescat in universorum pectoribus, pro fidei ardore devotio, dum sanctorum suorum panditur magnitudo. Et si est in hoc rarus qui existat imitator operis, cunctos tamen faciat ejus intercessio potiores. Hujus ergo originem, propterea primum suggestio nostri sermonis insinuat, ut nullum forsitan desperationis obstaculo magis culpandus offendat; quoniam Dominum integro amore diligere non facit gentium divisa discretio. Sed unita fidei plenitudo, ne divina gratia quæ volentibus cunctis generalis ostenditur, specialis esse judicio fallente credatur.

Pater igitur hujus nomine Nectardus de forti Francorum genere, non fuit intimus libertate; mater vero Romana, nomine Protagia, absolutis claruit servitute natalibus. Quæ Christi tabernaculis ut censemur pretio fecunda partu, plus profuit quam si, integritate servata, nequaquam se vinculis virilibus tradidisset. Quorum in Veromandensi territorio, et habitatio fuisse dignoscitur et origo.

In qua urbe cum adolescens ad scholam recurreret, casulam quam ei sua genitrix fecerat, per ipsum ad artificem componendam direxit; quam in itinere sanctus Medardus, cæco a se invento mox præbuit. Similiter quidquid ad escam accipere deberet, dum suorum parentum gregem pasceret, si pauperem vidisset, cibos egeno porrigebat, tamen ipse ferebat inopiam, diei ducens jejunia.

Nec est illud reticendum rei gestæ mysterium. Cum adhuc esset in scholis vir sanctus parvus et innocens, dixit ad Eleutherum quemdam puerilem comparem, quod publica in actione comitivam assumeret, et cum triginta annorum vitæ spatium caperet, ipsum dixit futurum summum Dei pontificem. Qui in Tornaco civitate, pastor est datus Ecclesiæ. Ita sanctus Medardus quod prædixit, quasi propheta, divino jam spiritu probavit. Deinde cum crebrius ad templorum oracula, fidei monita promulgando, discurreret, et teneros ætatis annos librans patientiæ moribus, propriæ voluntatis in arbitrio dum mundi illecebras vitando despiceret, officium sacerdotis excepit, pariter et animo conversus et habitu, morum charitate præcellens, confestim claruit apud urbis pontificem, conversatione præcipuus, apud cunctos mentis puritate sincerus. Nunquam se lætitiæ ubertate plus extulit, nunquam mœroris acerbitate turbavit; fuit semper tolerans in adversis, mitis in prosperis, cunctos sibi obedientiæ sedulitate præferens, egentibus larga miseratione succurrens, et ex omnibus calcato vitiorum fomite, augusti collis tramitem, sanctæ conversationis gressu surgente conscendens. Quidquid adversum est horruit, quidquid pretiosum elegit. Quid plura? Ut hospes cerneretur in sæculo, et jam possessor esset in cælo. Tunc crescentibus singulis sacerdotii honoribus, interjecta discretione temporum, ecclesiastici moris tenorem percurrens; presbyteri officium electus excepit, et probatus obtinuit. Et ita se de-

ceps sanctis cœpit publicare virtutibus, ut Christi merito putaretur alumnus. Contigit ergo ut autumni temporis fructus, mitescente botri succo, vindemiæ ubertas ostenderet, per quam latronis temeritas ejus gratiam publicaret. Intempesta igitur nocte, cum potius se humanis corporibus, curarum diversitate seclusa, silentii blandi soporis onus incumbit, vineam suam dominante cupidine fructus capiendi impulsus, latro expetiit, et irrupit. Tunc prædam gladio secante corripens, ipse magis prædatus intra patentia septa constringitur: et quo defugere violentius voluit, nequaquam evadere potuit, in posterum suo crimine captivatus. Gustum habere non meruit, et redeundi aditum ebrius non invenit. Nec amittere poterat quod præsumperat, nec auferre fas habuit quod ambiebat. Sed cum inibi primo diluculo, rei præscius vineæ dominator occurreret, furem reperit, quem sua jam præda vinxerat, et uterque alium mutato jure servabat. Tunc usque adeo sancti ultio rei sæviit in crimen; ut uvas propria manu decerpens, augmentum illi magis profusa oblatione tribueret, et delictum objurgatione castigans, remeandi aditum indulgeret. Pari agitur meruit pœna percuti vel perdurante insidia coerceri, qui vasa ejus nocturna abreptione præveniens, distantia mella furatus fuerat. Custodem direptione callida fallere potuit, pecus quod repuerat temerarius non evasit. Castrorum habitacula, sublata apes cum indignatione linquebant, ubique furem

non casto ditantes opere, sed aculeorum sævitia persequentes, quousque latronis detecta confusio, sancto quod frauduerat reddidit et veniam prostratus invenit. Sed nec immerito pia sacerdotis indulgentia reum non damnabat, ex crimine, quem ipsa ultrix præda torquebat. Accidit etiam simile sub hac prodicione mysterium, cum viator quidam juxta domum ejus agendis itineris copia præteriret: cupiens illius callida fraude juvenum furti scelere auferre, tintinnabulum collo præripuit, atque hiatum ipsius impressi graminis fraude condemnans, nullius contemplatione deprehensus abscessit. Et cum jam se censuit vel criminis evasisse periculum, vel sortitum compendia fuisse per furtum, obstaculo nulla serata ipsa dedit præda tintinnitum, cupiens Domini redire præsidio. Quæ quamlibet abditis penealibus studio diligenti locata, vel ferrata claustrorum obseratione retrusa maneret; tinniente ambitu, scelus nullo modulante vulgabat, hiatum ingentem vomens, auctorem criminis querela geminare confudit. Tunc latro præteritis memorans confusa mente periculis, revexit domino territus quod abstulerat, quod etiam pietatis studio non servabat. Ita demum reddito jure naturæ, cœpit species inanimata celare, nec sonitu se nisi pulsa detegere. Sanctus igitur Medardus athleta Christi, absque reatu proprio, pro delicto confunditur alieno; atque ideo mercedem reo pro culpa tribuit ne inani ambitione tristior remearet.

ANNO DOMINI DCCCCXX.

STEPHANUS

LEODIENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN STEPHANUM.

(Gall. Christ.)

Stephanus, genere nobilis, et ut quibusdam placet, Salinensis seu Salmensis comitis filius, cujus sororem sibi matrimonio conjunxit comes Namurcensis, in scholis palatinis cum Radbodo Trajecti ad Rhenum, et Mancione Catalaunensi episcopus institutus est ex Reginone; fuit Metensis in juventute clericus, fuit et abbas Laubiensis teste Fulcuino Chronici Laub. c. 18, sed, vi sui episcopatus, cui unita fuerat abbatia per Arnulfum regem, ut patet ex diplomate Ludovici ejus filii, qui eam donationem confirmat huic Stephano v Kal. Febr. an. Christi Domini 909. Fuit et S. Michaelis ad Mosam abbas ex ejusdem loci chronographo, et ex charta commutationis de Harevilla et Saponeriis, factæ inter Anselmum filium quondam Teuterii comitis, et monachos S. Michaelis, « ubi præest domnus Stephanus episcopus et abbas et Halevincus prælatus, » id est præpositus seu decanus; cui chartæ uterque subscribit, anno 3, « regnante Hludowico filio Arnulfi, » qui annus anno Christi 902 respondet, quo anno Stephanus jam erat episcopus Leodiensis ex Mabillon. Antea « Stephanus venerabilis abbas » synodo Metensi anno 888 interfuit in ecclesia S. Arnulfi. Ad eum quoque scripsit Fulco

archiepiscopus Rhemensis, apud Flodoardum Histor. l. iv, c. 7. « Stephano cuidam abbati, qui ad episcopatum electus videbatur, tunc autem reiectus vel reprobatus, consolatorias dirigit litteras, amicitiam, quam ei promiserat asserens perpetuo se servaturum. » Utrum vero sæcularis aut regularis fuerit, incertum est: sæculares fuisse innuunt Fulcuinus, Sigebertus in Viris illustribus, cap. 126; Egidius, aliique rerum Leodiensium scriptores, eum non monachum, sed Metensis Ecclesiæ clericum seu canonicum nominant. A Sigeberto in Chron. « vir sanctitate et scientia clarus, » dicitur; vir litteratus » a Fulcuino, « et quantum ad canonicos religioni studens. »

Vitam et passionem S. Lamberti politiori stylo edidit et Hermanno Coloniensi archiepiscopo dicavit, simulque cantum de Trinitate. *Fecit et libellum quemdam*, addit Fulcuinus, *ex plurimis divinatorum librorum flosculis decerptum*, in quo singularum in anno festivitatum opuscula, cum collectis et versibus utili commento congegissit: in cujus libelli præfatione ostendit se.... Metis a puero educatum fuisse. Roberto « ejusdem sedis episcopo libellum legendum misit ad comprobandum. »